

معرفی‌های گزارشی

کلیات

◇ آیا کتاب مهم است؟

بریان بامفیلد؛ مترجم: میترا میرشکار
سیاهکل، چاپ اول، تهران، کویر، ۱۳۸۲،
۱۲۸ ص، رقعی

این مجموعه حاوی سخنرانی‌تی چند از صاحب‌نظران در حوزه نویسندگی و نشر است که در سمینار «آیا کتاب مهم است؟» عرضه گردیده است. هدف از برقراری این سمینار این بود که ارزش کلی کتاب‌های جامعه کنونی ما مورد بررسی قرار گیرد و امید بر این بود که مباحثات سخنرانان مختلف، تضاد مابین توسعه علمی و فنی دنیای رسانه‌های گروهی و ارزش جاودانی کتاب را نه تنها به دلیل مندرجاتش، بلکه به واسطه موجودیت آن به عنوان یک شیء فیزیکی فناپذیر، مورد توجه قرار دهند. اسامی این سخنرانان بدین قرار است: اچ. آر. اچ. دوک ادینبورو؛ دکتر جورج اشتاینر؛ مارشال مک لوهان؛ پروفسور آسابریگز؛ آرتور گرت؛ ریچارد کراس من.

◇ دوباره کتاب

امیل دولانی؛ مترجم: امیر کرمانی، چاپ اول، تهران، کویر، ۱۳۸۲، ۱۳۴ ص، رقعی
در این کتاب، نگارنده تلاش می‌کند تصویری از فعالیت‌های گوناگون سازمان

یونسکو درباره کتاب و چگونگی نشر آن در سطح جهان عرضه کند. این کتاب که برای مطالعه ناشران به طبع رسیده با این عناوین تدوین شده است: برنامه جهانی توسعه کتاب؛ جریان آزاد کتاب؛ تشویق عادت مطالعه؛ کتابخانه‌ها، آرشیوها و جمع‌آوری؛ یونسکو ناشر و سال بین‌المللی کتاب و پس از آن.

◇ فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (کتابخانه خصوصی اهدایی زین العابدین...)

احمد منزوی، چاپ اول، تهران، مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۸۲، ۷۸۸ ص، رحلی

جلد نخست از فهرست نسخه‌های عکسی این مجموعه، شامل فهرست نسخه‌های عکسی از کتابخانه زین العابدین ابراهیمی کرمانی است که از روی ۸۲۶ جلد کتاب خطی و عکسی فراهم آمده و در مجموع در برگیرنده ۱۱۸۲ عنوان است. این نسخه‌ها بر حسب الفبای آثار تدوین گردیده که علاوه بر معرفی نسخه و ذکر نام مؤلف، عبارات آغازین و فرجامین هر نسخه درج شده است. گفتنی است نسخه‌های یاد شده اغلب حاوی اطلاعاتی از مشایخ سلسله شیخیه است. در بخش انتهایی کتاب، فهرست‌های

مختلفی اعم از نام نگارندگان، نام کاتبان، نام کتاب‌ها، فهرست اعلام، نمایه دارندگان، نمایه کتاب بر پایه زبان، و گزیده عکس برخی نسخه‌ها به طبع رسیده است.

◇ کتابشناسی تجرید الاعتقاد

علی صدرایی خوبی؛ به اهتمام: محمود مرعشی نجفی، چاپ اول، قم، کتابخانه بزرگ و گنجینه جهانی مخطوطات حضرت آية الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۲، ۲۳۲ ص، رقعی

این کتابشناسی مشتمل بر معرفی شرح‌ها و حواشی کتاب تجرید الاعتقاد نوشته خواجه نصیر طوسی است. مجموع شروع و حواشی معرفی شده در این نوشته، ۲۳۱ کتاب و نسخه‌های خطی معرفی شده نیز ۶۱۲ نسخه است. یادآور می‌شود از میان شروع به تسدید القواعد معروف به شرح قدیم، و کشف المراد نوشته علامه حلی شرح قوشچی (شرح جدید) و شوارق الالهام لاهیجی، بیشتر از دیگر شروع توجه شده و از میان حواشی، حاشیه جرجانی بر شرح قدیم، و حاشیه قدیم دوانی، و حاشیه خضری بر شرح جدید، بیشتر از دیگر حاشیه‌ها مطمح نظر بوده و از این رو بخش بیشتر معرفی‌ها بدان اختصاص یافته است.

◊ کتابشناسی توصیفی کتابشناسی‌های امام خمینی (ره) حمید رحمانی، چاپ اول، تهران، نشر هستی نما، ۱۳۸۲، ۱۰۸ص، رقعی
در کتابشناسی حاضر، مجموعه کتابشناسی‌ها و فهرست‌واره‌هایی که تاکنون درباره امام خمینی (ره) تهیه شده، گردآوری و در دو بخش تدوین شده است. بخش نخست شامل فهرست‌واره‌هایی است در باب آثار امام یا آثاری که درباره ایشان تدوین شده است. اطلاعات این بخش در سه فصل تنظیم شده است: فصل اول مآخذشناسی‌هایی است که به شکل کتاب مستقل منتشر شده است. فصل دوم فهرست‌واره‌هایی است که فصلی از کتابی را تشکیل می‌دهد و فصل سوم مآخذشناسی‌هایی است که در قالب مقاله در نشریه یا مجموعه آمده است. بخش دوم حاوی اطلاعاتی است درباره آثاری که در باب کتاب‌های امام خمینی (ره) تألیف گردیده است. اغلب این اطلاعات مربوط به مقالاتی است که به روش نقد و بررسی کتاب منتشر شده است.

◊ فرهنگ جامع نام‌ها و آبادی‌های کهن اصفهان محمد مهریار، چاپ اول، اصفهان، فرهنگ مردم، ۱۳۸۲، ۱۰۴۰ص، وزیری
در این فرهنگنامه جغرافیایی نام و مشخصات بیش از هشتصد آبادی و روستای کوچک و بزرگ کهن اصفهان به ترتیب الفبای فارسی، معرفی شده است. نویسنده پس از سال‌ها جستجو و گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای نویسنده در این مجموعه تحقیقی، اطلاعاتی درباره موقعیت جغرافیایی، تقسیمات اداری، وضعیت اقتصادی، وسعت، تعداد خانوار، جمعیت، سرگذشت آن، همچنین توضیحات لغوی و اطلاعات واژه‌شناسی و زبان‌شناختی و وجه تسمیه و تاریخی آن فراهم آورده است. در پایان، کتابنامه و نمایه‌ها، اشخاص، اقوام و ملل و سلسله‌ها، ادیان و زبان‌ها و لهجه‌ها و نام کتاب‌ها و نشریات آمده است.

◀ فلسفه و کلام

◊ خدا، زبان و معنا (درآمدی بر فلسفه زبان دینی) امیرعباس علیزمانی، چاپ اول، قم، انجمن معارف اسلامی ایران، ۱۳۸۲، ۲۷۲ص، رقعی
کتاب، درآمدی است بر فلسفه زبان دینی که بر پایه کلام جدید نوشته شده است. نگارنده چنین استدلال می‌کند که زبان دینی به معنای زبان رسمی و مقدس یک دین خالص یا زبان فنی ساخته شده به دست متخصصان دینی یا به معنای حضور واژه‌های کلامی ویژه در یک بافت زبانی مخصوص نیست، بلکه زبان در صورتی دینی است که به گونه دینی به کار رود و هدف‌های دینی را پی گیرد. دینی بودن زبان دینی ویژگی نوع خاصی از زبان نیست، بلکه ویژگی شیوه‌ای خاص از کاربرد زبان است... بیان‌های مطرح شده در متون دینی انواع بسیاری دارد. فیلسوفان دین بیش از بخش‌های دیگر بر گزاره‌های کلامی تأکید دارند، زیرا مشکل اصلی در زبان دینی به گونه مستقیم یا غیرمستقیم به این گزاره‌ها برمی‌گردد... مقصود از گزاره‌های کلامی، گزاره‌هایی است که در آنها خدا موضوع و یکی از اوصاف، افعال یا نسبت‌های خدا با مخلوقات، محمول است... از آن‌جا که ما راهی برای شناسایی مستقیم و بدون واسطه خدا نداریم و همواره با یک یا چند وصف، به او شناخت پیدا می‌کنیم، چاره‌ای نداریم که نقطه آغاز بحث خود را تحلیل معناشناختی اوصاف الهی قرار دهیم... در یک تقسیم‌بندی کلی می‌توان اوصاف الهی را به دو دسته مابعدالطبیعی و انسانی تقسیم کرد. وصف‌های مشترک بین خدا و انسان (اوصاف انسانی) در بحث زبان دینی، منشأ ابهامات فراوانی شده است. نویسنده مباحث کتاب را در قالب این موضوعات طرح می‌نماید: الهیات

سلبی، الهیات تمثیلی، اشتراک معنوی و تشکیک وجودی، نمادگرایی دینی، و الهیات و آزمون‌پذیری تجربی. وی در خصوص هر یک از مباحث یاد شده آرای صاحب‌نظران برجسته را ذکر می‌کند. برای مثال وی از دیدگاه بریث ویت می‌گوید که هر دینی داستان جذاب و بلندی است که با تأثیر خود بر مخاطب، او را به حرکت وامی‌دارد و به او جهت می‌دهد و او را به سوی شیوه ویژه‌ای از زیستن می‌کشاند. تحلیل گزاره‌های دینی، به عنوان افسانه‌های مفید، با آنچه در متن جامعه دینی وجود دارد... با برداشت رایج دینداران در تعارض آشکار است. دینداران به واقع نمایی این گزاره‌ها ایمان دارند. دلیل تأثیر این باورها در زندگی آنها نیز ریشه در اعتقاد دینداران به صدق و حقانیت دین، نه در صرف تأثیر تخیلی و روان‌شناختی دارد. اگر داستانی هیچ ریشه‌ای در واقعیت نداشت و خوانندگانش متوجه این واقعیت بودند، چگونه تحت تأثیر آن قرار گیرند و جهت‌گیری وجودی و چگونگی زندگی خود را بر اساس آن عوض کنند؟ به گونه‌ای که حتی در بعضی موارد حاضر شوند هستی خود را به پای آن قربانی کنند؟

◊ فلسفه دین

احمد یهشتی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۳۵۲ص، وزیری
نویسنده در این کتاب به مسائلی از قبیل خداشناسی و توحید، عالم پس از مرگ، تجربه دینی، نبوت، معجزه و امامت اشاره کرده است. فلسفه دین یکی از شاخه‌های معرفت است که به چند و چون درباره محتویات دین می‌پردازد: انتظار از دین، مسئله الوهیت، زبان دین، تجربه دینی، و اعجاز از جمله مباحث این دانش است که فیلسوفان دین با کاوش‌های عقلانی و از منظرهای درون دینی و برون دینی به آن می‌پردازند. مؤلف با همین شیوه، در شش بخش، سرفصل‌های مهم فلسفه

دین را کاویده است که عبارتند از: کلیات، حوزه‌ها و قلمروها، مسئله الوهیت، عوالم قبل و بعد، تجربه دینی و فلسفه اعجاز.

◇ کتاب مقدس

عبدالرحیم سلیمانی اردستانی، چاپ اول، قم، انجمن معارف اسلامی ایران، ۱۳۸۲، ۲۸۰ص، رقعی

نوشتار حاضر، سومین شماره از مجموعه آشنایی با ادیان است که در آن، به اختصار کتاب مقدس معرفی شده و نیز نوشته‌های نقادان و محققان جدید درباره تاریخ نگارش و منشأ آن بازگو گردیده است. گفتنی است: کتاب مقدس عنوان مجموعه‌ای از نوشته‌های کوچک و بزرگ است که مسیحیان همه و یهودیان بخشی از آن را کتاب آسمانی و الهی خود می‌دانند... در زبان‌های فارسی و عربی، عنوان عهدین نیز برای این کتاب به کار می‌رود. عنوان مزبور، به این اعتقاد مسیحیان اشاره دارد که خدا دو عهد و پیمان با انسان بسته است: عهد قدیم و عهد جدید... اما یهودیان معتقدند که خدا تنها یک پیمان با انسان بسته و آن همان پیمان شریعت است. بر این اساس آنان تنها بخش عهد قدیم را - که عهد می‌نامند - قبول دارند.

◇ نشان آدمیت

مصطفی میرسلیم، چاپ اول، تهران، مرکز بازنشاسی اسلام و ایران، ۱۳۸۲، ۱۵۲ص، رقعی

نویسنده پس از بیان مقدمه‌ای درباره فرآیند تصمیم‌گیری با استناد به آیات قرآن درباره جایگاه عقل و نحوه شکل‌گیری آن و سرانجام بی‌توجهی به ندای عقل، مطالبی را مطرح می‌سازد؛ سپس وظایف انسان عاقل را در قبال حقیقت، رخدادهای پیرامون، ظلم و بی‌عدالتی و اصلاح مفاسد برمی‌شمارد. وی در ادامه به علل و ریشه‌های غرور اشاره نموده آثار و عواقب آن را خاطر نشان می‌کند. در فصل

پایانی کتاب، با توجه به ویژگی‌های اساسی دین، اصول و فروع آن، توضیح و تفسیر آیاتی از قرآن در باب اصول اخلاقی و رفتاری انسان فراهم آمده که از آن جمله عبارتند از: شناخت خدا، صلح بین مؤمنان، خودسازی، پاکی و توبه.

◇ الخیر والبرکه فی الکتاب والسنة

محمد محمدی ری‌شهری، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۲، ۳۶۰ص، وزیری

کتاب متضمن احادیثی از شیعه و اهل سنت درباره خیر و برکت است که به زبان عربی نگاشته شده، موضوعاتی از این قبیل را شامل می‌شود: شناخت خیر، ترغیب در خیر، اسباب خیر، آثار خیر، موانع خیر، اسباب برکت، و موانع برکت. پایان کتاب مشتمل است بر فهرست آیات، فهرست اعلام، طوایف و مذاهب و فرق ادیان، اماکن، اشعار و منابع.

◇ علیت از دیدگاه متکلمان مسلمان

عین‌الله خادمی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۲، ۲۳۲ص، وزیری

نویسنده در کتاب مقوله کلامی علیت را از دیدگاه متکلمان مسلمان بررسی می‌کند. وی معتقد است علیت از مباحث مهمی است که از دیرباز، فکر بشر را به خود جلب کرده است. تاریخ فلسفه و اندیشه‌ورزی نشان می‌دهد که این اصل همیشه اندیشه فیلسوفان بزرگ را به خود مشغول داشته و در علم کلام نیز محور مباحث مهم متکلمان بوده است. مباحث اصلی کتاب در قالب این موضوعات شرح و تبیین شده است: ماهیت علیت؛ ضرورت علی از دیدگاه متکلمان؛ تحلیل علیت؛ ربط علیت با برخی معارف دینی و ارتباط علیت با برخی معارف اسلامی.

◇ چالش‌های فکری نظریه ولایت فقیه

مصطفی جعفرپیشه‌فرد، چاپ اول، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۲، ۱۹۲ص، وزیری

در این کتاب طی سه بخش به پرسش‌ها و انتقادهایی درباره ولایت فقیه پاسخ داده

شده است. در بخش نخست پس از طرح مسایلی درباره مفهوم ولایت فقیه مانند تحقق ناپذیر بودن نظام مبتنی بر ولایت، تناقض ولایت و جمهوریت و ولایت به مشابه مالکیت توضیح داده می‌شود. در بخش دوم دو انتقاد اساسی از مفهوم انتصاب بحث و بررسی شده است. انتقاد نخست بر این موضوع تأکید دارد که اگر حکومتی با نصب و تعیین الهی استقرار یابد و در آن مردم هیچ نقشی ایفا نکنند، منجر به یک نظام دیکتاتوری خواهد شد. پاسخ این انتقاد با بررسی مؤلفه‌های نظام دیکتاتوری و سلطنتی و مقایسه آن با مؤلفه‌های نظام ولایت فقیه همراه است. انتقاد دوم این بخش درباره اجرا ناپذیر بودن نظامی است که بر مبنای انتخاب مردم نباشد. در پاسخ به این انتقاد به مباحثی چون ولایت شورایی، نظریه انتخاب فقیه اصلح و رجوع به مرجع اثباتی اشاره شده است. بخش پایانی نیز مشتمل بر پرسش‌هایی درباره فقه و فقاقت است؛ مانند تنافی ولایت فقیه با سیاستمداری، متخصص نبودن فقیهان در حرفه سیاست، و ناکارآمدی فقه برای مدیریت در عصر حاضر.

◇ شمیم ولایت

محمود صادقی، چاپ اول، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲، ۷۹۲ص، وزیری

در کتاب، علاوه بر شرح ولایت از دیدگاه قرآن، سعی شده ولایت امام علی(ع) با توجه به آیه‌های مربوط به ولایت اثبات شود. نگارنده در بخش دوم کتاب اوصاف ولایت را برمی‌شمارد و شخصیت امام علی(ع) را از دیدگاه نهج‌البلاغه بررسی و تحلیل می‌کند. مباحث کتاب عبارتند از: اثبات ولایت (ولایت در قرآن، عید ولایت، ولایت علوی، ظهور ولایت در صحنه غدیر، تجلی ولایت در آیه تطهیر) و اوصاف ولایت (علی(ع) مظهر اسمای حسناى الهی، قرآن در کلام امام علی(ع)، حکمت

علوی، وحدت جوامع در نهج البلاغه، دنیاشناسی و دنیاگرایی در نهج البلاغه).

◇ آزادی سیاسی در اندیشه آیه الله مطهری و آیه الله بهشتی

شریف لک زایی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۱۶۰ ص، رقتی

در فصل اول این نوشتار، درباره برخی مفاهیم نظیر آزادی و آزادی سیاسی به تفصیل بحث شده و چارچوب نظری نیز پس از مفاهیم آمده است. در فصل دوم، اندیشه سیاسی آیه الله بهشتی درباره آزادی سیاسی مطرح شده است و نیز ضمن نقل تعریفی از ایشان درباره آزادی، به ساز و کارها و انواع آزادی های سیاسی از نگاه وی اشاره شده است. فصل سوم در برگیرنده بحث آزادی سیاسی در اندیشه سیاسی آیه الله مطهری است. فصل چهارم مشتمل است بر مقایسه اندیشه استاد مطهری و دکتر بهشتی درباره آزادی سیاسی و نکات افتراق و اشتراک اندیشه های آنان. در قسمتی از کتاب آمده است: به هر روی، در آثار هر دو اندیشور، گرچه نمی توان مشروعیت حکومت را به تمامه از مردم دانست؛ اما به طور قطع، مقبولیت حکومت از جانب مردم است. زیرا به صرف وجود شرایط رهبری و تشکیل حکومت اسلامی در شخصی، وقتی با پذیرش مردم توأم نشود، هیچ گاه حکومت اسلامی محقق نخواهد شد. بنابراین، شاید بتوان نظریه انتخاب مردمی (مقبولیت) و مشروعیت الهی را به گونه ای مورد تأیید مطهری و بهشتی دانست.

◇ بررسی برخی از شیوه های تعمیق بینش سیاسی عبدالقیوم سجادی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۱۲۰ ص، رقتی

در این کتاب، برخی از شیوه ها و راه کارهای تعمیق بینش سیاسی با استفاده از منابع دینی به ویژه نهج البلاغه بحث و بررسی گردیده است. در هر فصل کتاب، ضمن بررسی جایگاه و اهمیت موضوع مورد نظر، رابطه

آن با بینش سیاسی و دلایل و شواهدی از گفتار معصومین (ع) عرضه گردیده است.

این فصول عبارتند از: عبرت گیری از تاریخ و رخدادهای گذشته، جریان شناسی سیاسی، توجه دادن به مسئولیت های سیاسی-اجتماعی، توسعه مشارکت سیاسی، شیوه اسوه گزینی، تبیین و معرفی ابعاد سیاسی دین، و دستاوردها و موانع تعمیق بینش سیاسی.

◇ عدالت در اندیشه های سیاسی اسلام

بهرام اخسوان کاظمی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۳۹۲ ص، وزیری نگارنده، کتاب حاضر را با هدف مطالعه ای برای دست یابی به تعریف ها و نظریه های مرتبط با مفهوم عدالت در اندیشه های سیاسی اسلام، و تبیین جایگاه و نوع ارتباط آن با موضوع اقتدار و قدرت حاکم و غالب، فراهم آورده است. وی مباحث اصلی را با این موضوعات طرح نموده است: بررسی واژگانی و مفهومی عدالت، عدالت در قرآن و سنت نبوی، عدالت در اندیشه سیاسی امام علی (ع)، عدالت در گسترده علم کلام، عدالت در فلسفه سیاسی یونان و اندیشه سیاسی ایرانشهری، و عدالت در نحله های مختلف اندیشه های سیاسی اسلام، نویسنده خاطر نشان می کند: در استنتاج نهایی باید گفت که عمده ترین مانع تحقق عدالت-اعم از سیاسی، اجتماعی و... خودکامگی بوده و هست و عمده ترین عامل تحقق این مفهوم، مبارزه با خودکامگی و کنترل و محو آن می باشد. اما تجربه و تاریخ نظام ها و اندیشه های سیاسی-اعم از غرب و اسلام- نشان می دهد که شرط کردن صرف عدالت جهت زمامداری به تنهایی جهت کنترل-درونی و بیرونی- و تحدید خودکامگی کفایت نمی کند و آن چه تا به حال بر سر اصل عدالت آمده، نتیجه همین تفکر است. بنابراین بسیار ضروری

است که در کنار شرط کردن عدالت جهت رهبر جامعه اسلامی، مکانیزم های نظارتی و نهادمند دیگری تمهید و تأسیس شود تا با نظارت بر عملکرد رهبران و کارگزاران سیاسی، زمینه هر گونه بی عدالتی و خودکامگی را شناسایی کنند و تذکر دهد و در صورت سلب عدالت و جایگزینی آن با خودکامگی، موجبات عزل آنها را فراهم آورند.

◇ گلبانگ عدالت

اسماعیل پرور، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۱۶۸ ص، رقتی نگارنده در این نوشتار، علاوه بر تعریف عدالت به مسائل اساسی و مفهومی عدالت و حوزه های تحقق عدالت نیز اشاره می نمایند. آن گاه پس از بحث در زمینه عدل الهی، از تبیین عدل در نظام ارادی و انسانی، به ویژه درباره عدالت اجتماعی سخن می گوید. کتاب با این عناوین تدوین یافته است: بررسی مسائل اساسی عدالت، شاخه های کلی عدل الهی، عدل در نظام ارادی و انسانی، معیارهای تحقق عدالت، موانع اجرای عدالت، و لوازم و شرایط اجرای عدالت.

◇ نظام سیاسی و دولت در اسلام

داود فیضی، چاپ اول، تهران، سمت، مؤسسه آموزش عالی باقرالعلوم، ۱۳۸۲، ۳۲۲ ص، وزیری کتاب حاضر برای دانشجویان رشته علوم سیاسی و فقه سیاسی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به ارزش ۳ واحد تدوین شده و منبع اصلی درس نظام سیاسی و دولت در اسلام محسوب می شود. انگیزه اساسی نوشته حاضر، بررسی چارچوبی هریک از نظریه های نظام سیاسی در اسلام از یک سو، و شیوه استناد این نظریه ها به ادله ای از قرآن و سنت، نیز اجماع و عقل، از سوی دیگر است. در این کتاب سه گونه کلان از نظریه های نظام سیاسی، شیعه،

اهل سنت و خوارج طرح شده است. کتاب شامل این مباحث است: مفهوم نظام سیاسی و دولت؛ قلمرو مطالعه؛ سیمای عمومی نظام سیاسی و دولت در اسلام؛ تحولات نظریه‌های نظام سیاسی در اسلام؛ مختصات عمومی خلافت اسلامی؛ نظام سیاسی قدیم اهل سنت؛ نظریه‌های خلافت شیعه؛ مختصات عمومی امامت شیعه؛ شیعه و نظام سیاسی مشروطه و شیعه و نظام جمهوری اسلامی.

◊ سیره عشق‌بازان

علی کریم‌ان صیقلانی، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲، ۱۹۶ص، وزیری

در این نوشتار علاوه بر تجزیه و تحلیل انواع عشق، موضوع مبدأ عشق و عشق‌های متعالی بررسی شده، همچنین مراتب عشق و معشوق از زوایای گوناگون-با ذکر شواهدی چند-معرفی شده است. نگارنده در کتاب عشق را با عبارتی از این دست توصیف می‌کند: ندای عشق عامل تصفیه و به‌سازی روح و روان شده، تصورش بالفعل‌کننده استعدادهای نهان، و نسیم دل‌افزایش‌الهام‌بخش رضایت و امتنان است. محبت موجب ائتلاف نیازها، چالاکي و جسارت و شجاعت، درهم شکننده تبعیض‌ها و فواصل طبقاتی، و در یک کلام اکسیر منحصر به فرد عالم خلقت است. هیچ عینی از آن تهی نبود و جمله کائنات بدان مشغولند.

◁ فقه و حقوق

◊ تنبیه‌الامه و تنزیه‌الله

محمدحسین نائینی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۱۹۲ص، رقعی
در این کتاب، اصول و ارکان حکومت بر پایه دین و شریعت اسلام شرح و تبیین شده است. کتاب حاضر که با انگیزه پاسخ‌گویی به شبهات مخالفان مشروطه

نگاشته شده در پنج فصل سامان یافته است. حقیقت سلطنت نزد ادیان و عقلا، تحدید سلطنت در عصر غیبت، مشروطه و تحدید سلطنت، پاسخ به شبهات و مغالطات، و صحت و مشروعیت مداخله نمایندگان مجلس و شرایط و وظایف آنان. مؤلف کتاب می‌گوید: پس از اعلان مشروطیت در ایران، او را بزرگ‌ترین حامیان مشروطه شمرده‌اند که با تألیف کتاب مشهور و ارزنده تنبیه‌الامه و تنزیه‌المله که مورد تأیید رهبران مشروطه آخوند ملامحمدکاظم خراسانی و ملا عبدالله مازندرانی قرار گرفت، سهم و آفری در این نهضت ایفا کرد. تألیف این اثر در شرایط دشوار آن روز از یک سو در میان مسلمانان پشتوانه‌ای نظری برای مشروطه به شمار می‌آمد...

◊ مبادی اصول (رشته الهیات و معارف اسلامی)
ابراهیم ابراهیمی، چاپ اول، اراک، دانشگاه اراک، ۱۳۸۲، ۲۳۶ص، وزیری

این نوشتار برای دانشجویان رشته الهیات و معارف اسلامی مقطع کارشناسی به منظور آشنایی با مبادی فقه و اصول تدوین یافته است. گفتمانی است: علم اصول یک سلسله قواعد کلی است که زمینه استنباط و استخراج احکام فقهی را فراهم می‌سازد... و موضوع علم فقه عبارت است از اعمال و اقوال مکلف که احکام آن به وسیله مجتهد از ادله تفصیلی به دست می‌آید. مباحث اصلی کتاب بدین قرار است: مبادی علم اصول، تاریخ علم اصول، جایگاه علم اصول، مسائل مشترک ادله اجتماعی، ادله فقهی با اصول عملیه، تاریخ علم فقه، مبادی علم فقه، ابواب فقهی، قواعد فقهی و اصطلاحات فقهی.

◊ ویژگی‌های اجتهاد و فقه پویا (فقه پویا در مکتب سه فقیه)

علیرضا فیض، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۲، ۶۹۶ص، وزیری

نگارنده در کتاب با بررسی اجتهاد و تقلید، ویژگی اصلی اجتهاد را پویا بودن، کارا بودن و هم‌سویی با پیشرفت بشر معرفی می‌کند. در آغاز کتاب، ضمن تاریخچه‌ای از اجتهاد، رابطه اجتهاد با اصول فقه، مختصات فقه پویا و موضوعاتی از قبیل آن بررسی می‌شود. در بخش نخست، علاوه بر تعریفی از اجتهاد، ویژگی‌ها و شرایط اجتهاد معرفی شده است. بخش دوم کتاب شامل بررسی اجتهاد پویا بر اساس مآخذ فقه است که طی آن دلایل و مصالح اجتهاد بررسی و ارزیابی گردیده است. در بخش سوم کتاب، پویایی فقه در مکتب سه فقیه (محقق اردبیلی، ملامحسن فیض و محقق سبزواری) تشریح شده ضمن آن که زندگی و آثار هر یک نیز معرفی شده است. بخش چهارم کتاب شامل نظر محقق اردبیلی و ملامحسن فیض در برخی مسائل اصولی و فقهی است.

◊ وقف از دیدگاه حقوق و قوانین

محمد امینیان مدرس، چاپ اول، تهران، سمت، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۸۲، ۲۰۴ص، رقعی

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته حقوق در مقطع کارشناسی، منبع درس حقوق مدنی ۲ به شماره می‌آید که به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. در این کتاب، وقف از دیدگاه حقوق و قوانین بر اساس سه مقوله ماهیت وقف، اداره وقف، پایان وقف بررسی می‌شود. عناوین فصل‌های کتاب بدین قرار است: تعریف وقف، انعقاد وقف، ارکان وقف، اثبات وقف، مشروعیت جهت وقف، اداره‌کنندگان موقوفه، نحوه اداره موقوفه، تلف موقوفه، اخذ به شفعه در وقف، فروش موقوفه، و غصب موقوفه.

◊ وجدان

محمدتقی جعفری تبریزی، چاپ اول، تهران، مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه

جعفری، ۱۳۸۲، ۳۲۰، وزیری
 نویسنده در آغاز با تعاریفی از وجدان، مشاهدات و بررسی‌های مربوط به وجدان را به دو دسته تقسیم می‌کند: ۱. وجدان آگاهی به شخصیت و وحدت و مختصات آن به طور عموم (علم حضوری) و خودآگاهی ۲. وجدان اخلاقی که قسمت تکامل حکمت عملی را به عهده می‌گیرد. اگر شخصیت انسانی برای خود یک ایده آل عامل تحرک درونی داشته باشد، این عامل درونی وجدان نامیده می‌شود. در کتاب با استناد به آرای برخی متفکران، جنبه‌های گوناگون وجدان، با موضوعاتی از این دست بررسی و تبیین می‌شود: تاریخ تخمین توجه به وجدان اخلاقی؛ وجدان از دیدگاه منابع اولیه اسلامی؛ اعتراضات بر وجود یا اصالت وجدان اخلاقی؛ فعالیت‌ها و نمودهای وجدان اخلاقی؛ وجدان اجتماعی و وجدان اجتماعی.

◁ قرآن و حدیث

◊ مقایسه قصص در قرآن و عهدین
 عباس اشرفی، چاپ اول، تهران، داستان، ۱۳۸۲، ۳۹۰، وزیری
 مطالب این کتاب در چهار بخش تنظیم شده است؛ بخش اول به منابع شناخت دین یهود، منابع شناخت دین مسیحیت و منابع شناخت دین اسلام اختصاص دارد. مطالب بخش دوم درباره‌ی واژه‌شناسی قصص در قرآن و فرق آن با گزارش تاریخی و اسطوره، اهداف قصص قرآنی و اسلوب‌های بیان قصص قرآن، قصص عهدین، پیشینه آن و مقایسه آن با قصص قرآنی است. در بخش سوم وجوه اشتراک و افتراق داستان‌های عهد قدیم به ویژه تورات و قرآن و در بخش چهارم، وجوه اشتراک و افتراق داستان‌های عهد جدید (خاصه اناجیل اربعه) و قرآن بررسی شده است.
 ◊ نسخه‌های خطی کهن و نفیس نهج البلاغه و

شروح، گزیده‌ها و ترجمه‌های آن در کتابخانه بزرگ آیه‌الله مرعشی...

چاپ اول، تهران، کتابخانه بزرگ و گنجینه جهانی مخطوطات حضرت آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، ۱۳۸۲، ۲۰۸، وزیری
 در این نوشتار، ۱۱۶ نسخه خطی کهن نهج البلاغه موجود در کتابخانه آیه‌الله مرعشی نجفی معرفی می‌گردد. این معرفی شامل شرح، گزیده و حواشی نسخه‌های مورد نظر است. در پایان کتاب، تصاویر برخی از نسخه‌های نفیس و قدیمی نهج البلاغه به چاپ رسیده است.

◊ یکصد موضوع اخلاقی در قرآن و حدیث: شامل سیصد آیه و هفتصد حدیث

ناصر مکارم شیرازی و دیگران، چاپ اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۲، ۵۶۸، وزیری

در این کتاب با استناد به سیصد آیه از قرآن و هفتصد حدیث، صد موضوع اخلاقی در اسلام تفسیر گردیده است. برخی از این موضوعات عبارتند از: علم، قلب سلیم، دعا، تقوا، وفای به عهد، حقوق همسایگان، ربا، رشوه، آداب تجارت، سعادت و شقاوت، کفران نعمت، یاد مرگ، صدقه و انفاق، آداب سخن گفتن، استغفار و نزول برکات، و آفات اعمال صالح.

◊ مکاتب تفسیری: مفسران نخستین، مکتب روایی محض، تفاسیر روایی محض

علی اکبر بابایی، چاپ اول، تهران، سمت، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۸۲، ۴۴۸، وزیری

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته علوم قرآنی در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا تدوین شده و مشتمل بر این مباحث است: معرفی مفسران نخستین، معرفی و بررسی مکتب‌های تفسیری و معرفی و بررسی برخی از مهم‌ترین تفاسیر مکتب‌های تفسیری. برای مثال نگارنده پس از بررسی مکتب‌های تفسیری می‌گوید: از آنچه تاکنون در بررسی ادله طرفداران این

مکتب بیان شد، به دست آمد که هیچ دلیل معتبری برای صحت این مکتب وجود ندارد، بلکه از آنچه در بررسی اولین دلیل امین استرآبادی (یعنی نبودن دلیل برای غیر تفسیر روایی محض) بیان کردیم، معلوم شد که وجوه متعددی از سیره عقلا و آیات قرآن و روایات بر حجت و قایل اعتماد بودن ظواهر قرآن و امکان فهم و تفسیر بخشی از معارف و معانی قرآن برای غیر معصومین، وجود دارد و در نتیجه نادرستی این مکتب قطعی است.

◊ وجوه قرآن در تفسیر کشف الاسرار و عدةالابرار نوشته رشیدالدین میبیدی

نجف جو کار، چاپ اول، شیراز، دانشگاه شیراز، ۱۳۸۲، ۱۶۰، وزیری

هدف از نوشتار حاضر، یافتن وجوه قرآن در تفسیر کشف الاسرار میبیدی است. نگارنده در آغاز، علاوه بر تعریف وجوه قرآن، نظر میبیدی را در این باره نقد و بررسی می‌کند. وی سپس ضمن مقایسه وجوه مورد بحث در این تفسیر با کتاب‌های مشابه، سعی دارد منابع مورد استفاده میبیدی را مشخص نماید. در بخش دوم کتاب وجوه و ازگان قرآنی مندرج در کشف الاسرار بر اساس الفبا تدوین و تشریح شده است.

◊ شیخ کلینی: آفتاب حدیث

حسن ابراهیم زاده، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات امیر کبیر، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۲، ۸۰، رقعی

در شماره حاضر از دیدار با ابرار زندگی، افکار و آثار محمد بن یعقوب کلینی (وفات ۳۲۹ق) معرفی شده است. اثر معروف او الکافی فی علم الدین کتابی است به عربی که یکی از کتب اربعه شیعه به شمار می‌آید. عصر کلینی را باید عصر حدیث نامید. نهضتی که برای یافتن، شنیدن و نوشتن احادیث و روایات آغاز شده بود، سراسر ممالک اسلامی را فراگرفته بود...

◀ تاریخ و شرح حال

◊ محمد (ص) در اروپا

مینو صمیمی؛ مترجم: عباس مهرپویا، چاپ اول، تهران، اطلاعات، ۱۳۸۲، ۵۲۰ ص، وزیری

نوشتار حاضر، نقد و تحلیلی است بر تصاویر ساختگی و غیر تاریخی از اسلام، به ویژه شخصیت و خصوصیات اخلاقی پیامبر اسلام در آثار نویسندگان، شعرا، شرق شناسان، نقاشان، مورخان، فلاسفه و رهبران مسیحیت. دو فصل اول کتاب مربوط به شرح حال و طرز زندگی و صفحات اخلاقی و انسانی و آموزش های حضرت محمد (ص) است که بر اساس توصیفات مشروح اولین تاریخ نویسان اسلامی و شواهدی که در خود متن قرآن کریم موجود است، تدوین شده است. در فصل سوم، ارزش های معنوی اسلام و اصول یکتاپرستی این آیین در زندگی مسلمانان ارزیابی می شود. مباحث اصلی کتاب نیز با این موضوعات فراهم آمده است: محمد (ص) به عنوان محوند [۱] اروپای قرون وسطی و ترس از اسلام، محمد (ص) در اروپای پس از رنسانس: تهدید ترکان، محمد (ص) به عنوان ضد مسیح [۱] سرانجام محمد (ص) و اسلام در دوران جنبش دین پرایی مسیحیت، اومانیت یا متحجر؟ شکاف در عصر روشنگری؛ محمد (ص) در عصر قهرمان پرستی؛ خیال پردازی در باب لذت پرستی و قساوت: محمد (ص) و اسلام در تصور اروپای سده نوزدهم؛ بازگشت به جنگ های صلیبی و جهادها: اسلام در پایان امپراتوری عثمانی و از تکریم تا تحریف آشکار: محمد (ص) در قرن بیستم.

◊ فوائد فوائد الفكر فی الامام المهدي المنتظر (عج) مرعی بن یوسف مقدسی، چاپ اول، قم، دارالکتاب الاسلامی، ۱۳۸۲، ۴۱۶ ص، وزیری

مباحث کتاب به زبان عربی متضمن

دیدگاه شیعه درباره مهدویت است که با استناد به آیات، روایات و احادیث نگاشته شده است. بخش اصلی کتاب درباره ظهور امام زمان (ع)، نشانه های ظهور، کیفیت ظهور و نظایر آن است. در انتهای کتاب فهرست آیات، احادیث و فهرست منابع درج گردیده است.

◊ ماخذ شناسی رجال شیعه

رسول طلائیان، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۲، ۳۶۸ ص، وزیری

این نوشتار، حاوی معرفی و شناسایی تألیفات رجالی شیعه است که بر اساس تاریخ وفات مؤلفان آن سامان یافته است. در معرفی توصیفی هر اثر، نام و شهرت مؤلف، تاریخ وفات وی، مشخصات اثر، مشخصات ناشر، تاریخ نشر و تعداد جلد ها و صفحه ها ذکر شده است. کتاب های معرفی شده در این مجموعه، با موضوعاتی از این قبیل تدوین شده اند: کلیات علم رجال، شرح حال مستقل راویان، کتب رجالی ای که بر اساس طبقات یا فهرست و یا مشیخه تألیف شده اند، جوامع رجالی و معجم ها، رساله های مستقل در قواعد رجالی، منظومه های رجالی، و تاریخ رجال.

◊ خضر و موسی (ع) در فرهنگ اسلامی

قدرت الله مرادی، چاپ اول، تهران، سمت و مؤسسه انتشارات امیر کبیر، ۱۳۸۲، ۲۸۴ ص، وزیری

در بخش اول این نوشتار شخصیت خضر و دیدار او با حضرت موسی (ع) با استناد به آیات و روایات بررسی گردیده است. این فصل، مباحثی از جمله حکمت بیان حقایق در قالب قصه، اختلاف در تاریخ و گفتار ادیان و مفسران درباره این دیدار را شامل می شود. در بخش دوم، با توجه به بحث برتری یا تقدم مقام ولایت بر نبوت از سوی صوفیه، مقام ولایت و نبوت تبیین و تشریح می گردد. بخش سوم کتاب نیز به باورهای صوفیه در ادبیات

عرفانی اختصاص دارد.

◊ تاریخ اسلام

جلیل تازی و دیگران، چاپ اول، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۲، ۲۱۶ ص، وزیری

کتاب حاضر به منظور واحد درس عمومی تاریخ اسلام برای دانشگاه ها در نظر گرفته شده و در قالب این عناوین تدوین گردیده است: فلسفه تاریخ، جزیره العرب در آستانه بعثت، عصر تنزیل (بعثت و دعوت)، عصر تنزیل (هجرت و حکومت)، عوامل موفقیت و گسترش اسلام، عصر تأویل (خلافت)، عصر تأویل (حکمت و حکومت امام علی (ع)) و عصر سلطنت (حاکمیت امویان).

◊ نبرد جمل (ترجمه وقعه الجمل)

ضامن بن شدقم؛ مترجم: حسن شاذه چی، چاپ اول، قم، دلیل ما، ۱۳۸۲، ۱۴۴ ص،

وزیری

نگارنده در کتاب حاضر به قضایای مهم و حساس جنگ جمل اشاره کرده، علل و عوامل این واقعه را تحلیل می کند. در آغاز کتاب آمده است: فتنه ای که اندکی پس از بیعت مردم با امام علی (ع) - بعد از قتل عثمان - در بصره پدید آمد علتش حوادثی بود که طلحه و زبیر با پیمان شکنی خود به وجود آوردند. آنها بیعتشان با امیر المؤمنین (ع) را که با میل و رغبت و بدون اکراه انجام داده بودند، شکستند و سپس به بهانه انجام حج عمره از مدینه به سوی مکه حرکت کردند و با عایشه که از متحد شدند و پس از آن که کارگزاران فراری عثمان از شهرهای مختلف با اموال مسلمانان به آنها پیوستند، بر خونخواهی عثمان هم صدا شدند و کسانی که در این فتنه ها به حیرت و سرگشتگی افتاده بودند، آنها را در رسیدن به مقصود آشوبگرانه شان یاری دادند.

